Lekker werken in aangepaste melkstal

Door schaalvergroting nemen de melktijden toe. Stigas adviseert een maximale melktijd van twee uur per melkbeurt. Als deze langer duurt, wordt het tijd de nodige aanpassingen te overwegen. Voor dit en andere problemen in de melkstal geeft Stigas de oplossingen.

Tekst: Anne Hiemstra – Foto's: Anne Hiemstra, leveranciers

Melkveehouders die er niet over denken om te stoppen, zullen moeten groeien. Dat meent Rolf de Konink, adviseur arbeidsomstandigheden voor de melkveehouderij bij Stigas. Deze organisatie wil veiligheid en gezondheid in de agrarische sector bevorderen. Preventie speelt daarin een belangrijke rol. De Konink merkt dat de melktijden toenemen maar ook dat melkstallen groter worden. Hij signaleert ook dat op steeds meer bedrijven weekendmelkers de koeien melken. Zo houden de melkveehouders plezier in het werk. Om dezelfde reden en om voldoende tijd over te houden voor andere werkzaamheden, is het raadzaam per keer niet langer dan twee uur te melken. Bij langere melktijden zijn aanpassingen als automatische afname en/of een uitbreiding van het aantal koestanden nodig, of er moet een nieuwe melkstal met een hogere capaciteit geplaatst worden.

Te lang

Zeker wanneer twee of meer melkers op een bedrijf melken, zijn melkstallen dikwijls niet ergonomisch verantwoord. De jongere melker is langer dan de oudere en de diepte van de melkput is hierop vaak niet ingesteld. Dit geldt ook voor man/vrouw-combinaties, waarbij de vrouw vaak kleiner is. De vrouw moet dan met haar armen boven haar schouders werken, wat nek-, schouder- en armklachten in de hand werkt. Een beweegbare melkputvloer kan dan de oplossing zijn. Als je te lang bent voor de melkstal, kun je de standvloer ophogen of de putvloer uitbreken.
De optimale putdiepte komt volgens De Konink overeen met een elleboogoogte van zo'n 25 tot 30 cm boven de standvloer, wat gemiddeld een putdiepte van zo'n 90 cm betekent. De keerbuis kan het beste boven het hoofd van de melker geplaatst worden, zodat deze het zicht niet belemmert. Wie, in verband met de veiligheid, liever een lagere keerbuis wil, zou hem op 65 cm boven de standvloer moeten monteren. Over de buis heen kijkend kun je de uier goed zien, terwijl hij het werk niet bemoeilijkt.

Wat doet Stigas?

De Stichting Gezondheidszorg Agrarische Sectoren (Stigas) staat voor bevordering van veiligheid en gezondheid in de agrarische sector door middel van preventie. De stichting draagt ook zorg voor de uitvoering van het arboconvenant – een afspraak tussen overheid, werkgevers en werknemers – dat zich richt op terugdringing van lichamelijke en psychische belasting in de agrarische sector. Een instrument om de veiligheid en de gezondheid in kaart te brengen en te verbeteren is de risico-inventarisatie.
Voor meer informatie, telefoon (030) 669 37 12.

Comfort

Zowel De Konink als Peter Tamsma, stafmedewerker arbo van Stigas, vragen zich af waarom veehouders hun melkstal niet bij de tijd houden. Ze noemen sommige melkstallen zelfs ronduit onveilig. "Waarom zou je niet wat meer comfort creëren op de plaats waar je zo'n groot deel van je werktijd verblijft?", vragen ze zich af. Zo is er klimaattechnisch nog wel het een en ander te verbeteren.
Om het 's winters beneden in de put warm te krijgen lijkt vloerverwarming de beste optie. Deze is te koppelen aan de voorkoeler, of bij nieuwbouw aan de cv-installatie in de woning. Zeker lage melkstallen waarboven een bulk voor het krachtvoer is geplaatst, zijn in de zomer benauwd. Juist dan is er weinig ventilatie en is de luchtvochtigheid erg hoog. De vochtige lucht, die vooral slecht is voor mensen met reumatische aanleg, komt door het grote waterverbruik bij het reinigen en het vooraf nat spuiten van de melkstal. Tijdens het melken lopen de temperatuur en de luchtvochtigheid nog verder op door de warmte-afgifte van de koeien. Het is dus zaak om voor voldoende natuurlijke ventilatie of voor een ventilator te zorgen. De continue luchtstroom zorgt er bovendien voor dat de koeien geen last hebben van vliegen. Om hinderlijke tocht te voorkomen, moet de luchtsnelheid echter niet te hoog worden. Beter is een ruime, hoge melkstal, die met zijn grote bufferende vermogen een positieve invloed op het werkklimaat heeft. De Konink geeft aan dat minimaal 15 m^2 ruimte per koestand gewenst is. Om in een lage melkstal aan deze ruimte te komen, kun je de krachtvoerbulk weghalen. Wil je toch krachtvoer in de melkstal blijven voeren, dan kunnen vijzels dat aanvoeren.
Ook het voor de mens ongezonde formalinebad hoort op afstand van de melkput, vinden de adviseurs. Een recent idee is een met formaline-oplossing gedrenkte mat te maken, waar koeien enkele centimeters in wegzakken. Die kun je voor de krachtvoerautomaat leggen.

Verlichting

Bij de verlichting van de melkstal zijn naast daglicht, temperatuurongevoelige TL-buizen aan te raden op een hoogte van 2,50 tot 2,75 m. Ze moeten een egale lichtopbrengst tussen 10 en 15 Watt/m^2 leveren. De Konink ziet daarom liever een gespreide rij TL-buizen dan een dubbele rij in het midden van de melkstal. Dat betekent dat de TL-buizen ter hoogte van de putrand bevestigd moeten worden, wat inhoudt dat melk- en vacuümleidingen iets moeten opschuiven.
Om rugklachten te voorkomen is de werkhouding belangrijk. Bij het aansluiten van het melkstel moet je je schouders en heupen in één lijn houden. Een melkschort helpt daarbij. Draag je hem niet, dan ga je te ver naar achteren staan, je wilt immers niet nat worden door de natte putrand. Ook laarzen met warme voering en anti-slipzolen zijn belangrijk. Het trapje tussen put- en standvloer moet ook voorzien zijn van een anti-slipprofiel. Een eenvoudig houten trapje is niet genoeg, alleen al omdat je aansprakelijk bent wanneer vreemd personeel er een ongeluk door krijgt. Verder mag het geluidsniveau niet te hoog zijn. Naast de vacuümpomp produceert vooral de hogedrukspuit veel geluid. Het is echter vaak niet nodig met heel hoge druk te werken. Die hoge druk geeft bovendien ook schade aan vloeren en wanden. De Konink raadt het hergebruik van spoelwater met hoge druk met klem af. De ongezonde vrijkomende chloordampen zijn hoger dan die in een zwembad. Bovendien vernielt het spoelwater de hogedrukpomp.
En dan zijn er nog andere aanpassingen die het werk in de melkstal verlichten, zoals een service-arm voor melkstellen, die een enorm verschil maakt in schouder- en armbelasting. Andere zaken zijn de plaatsing van het melkfilter, de bedieningsknop van de vacuümpomp of het aftapkraantje voor het laatste spoelwater. Zorg dat je geen halsbrekende toeren hoeft uit te halen om er bij te kunnen komen. Wie nieuw bouwt, moet goed nadenken over de plaatsing en de inrichting van de melkstal. Want, zo zeggen de beide adviseurs, op de tekentafel zijn beslissingen nog makkelijk bij te sturen. ▪

FARBO-regeling brengt oplossingen

De FARBO-regeling stimuleert investeringen die de werkomstandigheden verbeteren. Veehouders kunnen deze investering op ieder moment afschrijven, wat een rente- en liquiditeitsvoordeel oplevert.

Een **beweegbare melkputvloer** zorgt voor de juiste houding bij het melken, wanneer twee of meer mensen met verschillende lengte de koeien melken. Dedden uit Willemsoord levert de 20 cm in hoogte verstelbare melkputvloer van Limar. Deze is goed schoon te maken en kost bij een afmeting van 2x8 m zo'n 5.500 euro.

Een **automatisch melksysteem**, als de Lely Astronaut, ontneemt de melker iedere fysieke belasting. Een automatisch melksysteem is duur, vanaf 110.000 euro, maar daar tegenover staat een toename in vrije tijd en een flexibeler dagindeling.

Een **carrouselmelkstal** beperkt de afstand die je als veehouder moet lopen van koe naar koe, zoals de AutoRotor carrouselmelkstal van WestfaliaSurge. Een 24-stands opstelling is leverbaar vanaf 125.000 euro.

Een **automatiseringsvoorziening voor de grupstal** zorgt ervoor dat het melkstel via een rail bij de koe komt. Doordat je niet meer hoeft te tillen, wordt je rug aanzienlijk minder belast. DeLaval levert EasyLine, die per koeplaats vanaf 250 euro kost. DeLaval levert eveneens een persluchtgestuurde service-arm genaamd Encore voor melkstallen.